

KARLSTADS KOMMUN

TEKNIK- OCH FASTIGHETSFÖRVALTNINGEN

Teknik- och fastighetsnämnden

Tjänsteskrivelse 2012-03-16

Torbjörn Frykstedt

054-540 6792

Strategisk plan och budget 2013-2015

Bilaga 3.5 Stadsmiljöprocessen

Stadsmiljöprocessen är en nyformad process vars syfte är att samla och stärka kommunens insatser i det offentliga rummet för att uppfylla de övergripande målen. Processen innefattar geografiskt sett i första hand Karlstads centrala delar, Karlstads stadsdelscentra och kommunens tätortscentra. Mål och åtaganden i stadsmiljön som har ett inbördes starkt beroende till processen återfinns också inom andra nämnder. För att nå en effektiv och lyckosam måluppfyllelse krävs en tät dialog och ett gemensamt förhållningssätt mellan berörda nämnder och förvaltningar som präglas av helhet, samverkan och fokusering.

Viktiga långsiktiga omvärldsförändringar

Stadsmiljön förmedlar en framträdande bild av hur en stads offentliga rum utövar ”världskap” för Karlstadsbor och stadens besökare. Stadsmiljön kommer mer och mer att vara en indikator vad en stad signalerar i form av identitet och välkomnande karaktär. Den fortsatta urbaniseringen gör att fokus än mer hamnar i stadens, tätorters och stadsdelars centrala delar och de behov av möten, sammanhang, trygghet m.m. vi människor ställer på det offentliga rummet. I en omvärldsanalys kan vi se följande långsiktiga omvärldsförändringar som har samband med stadsmiljön:

Tillväxt

- Karlstad växer på övriga Värmlands bekostnad.
- Karlstads roll som ”motor” i länets tillväxt- och utvecklingsarbete ökar.
- Kommunen/förvaltningen får en allt viktigare roll som motor i tillväxtarbetet. Avvägningen mellan förvaltningens båda roller (förvaltare och utvecklare) måste beaktas och balanseras.
- En hållbar och väl fungerande infrastruktur blir allt viktigare för tillväxtarbetet. För att de regionala arbetsmarknaderna ska fungera krävs fungerande infrastruktur inom och mellan dessa arbetsmarknadsregioner.

Attraktiv stad

- Säkerhets- och trygghetsfrågor blir allt viktigare samtidigt som den upplevda otryggheten i samhället ökar.
- Upplevelsesamhället innebär omsorg om stadens rum och behov av egenart snarare än av kopior.

- Medborgarna lägger allt mer tid och pengar på åtgärder för att öka den egna livskvaliteten.
- Dagens ungdomar och morgondagens medarbetare ställer högre krav på individuella lösningar. Rörligheten kommer att öka.
- Attraktiviteten hos en ort/region allt betydelsefullare för framgångsarbetet.

Verksamhetens utveckling

Stadens utemiljö är en oumbärlig resurs i skapandet av attraktiva och hållbara städer. Det offentliga rummet och dess stödjande inramning med infrastruktur och byggnader är en plats för mänskliga möten, aktiviteter, avkoppling, lek och upplevelser. För att utemiljön ska bidra till att skapa bättre livsmiljöer bör först och främst våra mänskliga behov och de funktioner vi behöver och önskar i staden tillgodoses.

Stadsmiljöprocessen har till syfte stärka stadens hållbarhet med utgångspunkt i:

- social hållbarhet	möjlighet till positiva upplevelser, ett rikt kulturliv, god hälsa, delaktighet och trygghet
- ekologisk hållbarhet	god kvalitet på vatten, mark och luft och biologisk mångfald
- ekonomisk hållbarhet	stärka verksamheter och ett varierat näringsliv

Stadsmiljöprocessens mål är att

- Förstärka, utveckla och nyskapa rum och platser som människor attraheras av och vill vara i
- Integrera och ta till vara unika kvaliteter och kännetecken som en del av det offentliga rummet
- Framhäva och förstärka natur-, kultur- och kulturhistoriska värden
- Skapa identitet i stadens mötesplatser
- Öka stadsmiljöns tillgänglighet
- Öka stadsmiljöns trygghet
- Öka möjligheten att använda stadens utbud
- Integrerad stadsmiljö där det offentliga rummet samspekar med kvartersmarkens gestaltning och tillgänglighet
- Uppnå förändringar i det offentliga rummet som inspirerar och skapar mervärden för fastighetsägare i form av nya värdeskapande verksamheter
- Uppnå förändringar inom kommunens angränsande fastigheter som skapar mervärden för det offentliga rummet
- Binda samman outnyttjade delar av staden med stadens kommersiella centrum och därmed geografiskt utvidga uppfattningen av stadskärnans omfattning

Övriga relaterade åtaganden enligt den strategiska planen som beror av/påverkar/ingår i stadsmiljöprocessen:

Tillväxt

- Projektstart för Tåg i tid, Karlstad C (ks)
- Långsiktigt arbeta med BRT-lösningar för Karlstad (sbn)

- Bättre kollektivtrafik till kommunens mindre tätorter (sbn och ks)
- Karlstad ska vara en av Sveriges bästa cykelkommuner och erbjuda ett sammanhängande cykelnät som förbinder kommunens stadsdelar och tätorter samt möjliggör förbindelser till kranskommunerna i syfte att minska privatbilism (tfn)

Attraktiv stad

- Genomförande av handlingsplan för centrummiljöutveckling i kommunens mindre tätorter och tätortscentra (tfn)
- Framtagande av ett stadsbyggnadsprogram (sbn)
- Genomföra en undersökning om medborgarnas syn på Karlstads stadskärna (ks)
- Utveckla ett älvstråk utmed Älvgatan, Residensparken och Museigatan i syfte att utveckla Karlstads centrum och skapa Karlstads nya Solsida (tfn, sbn och kfn)
- Genom hög kvalitet på städning och skötsel av gator och parker upplevs kommunens offentliga rum som välskötta och attraktiva av mer än 70 procent av både Karlstadsbor och besökare.
- Tillgängligheten till stadskärnan, grönområden, skärgården och andra vattenmiljöer utvecklas, så att fler besökare får möjlighet att uppleva dessa (tfn)
- Genomförande av inventering och en informationskampanj inom arbetet med enkelt avhjälpta hinder (sbn)
- Möjlighet för människor med funktionshinder att komma ut i olika typer av park- och naturmiljöer samt att utnyttja lekplatser ska öka (tfn)

Ekonomiska och verksamhetsmässiga prioriteringar

Processen är nybildad för budgetperioden och bygger på nära samverkan mellan i första hand trafik- och vägprocessen och natur- och rekreationsprocessen. Verksamhetsmässig samverkan och prioritering har skett i dialog med processägarna till nämnda processer utifrån **målområden och åtaganden i den strategiska planen**. Ansträngt driftutrymme hos både trafik- och vägprocessen och natur- och rekreationsprocessen har endast kunnat medge en mindre avsatt driftram till stadsmiljöprocessen under 2012 utan att påverka måluppfyllelsen för de åtaganden som finns i respektive processer.

Nybildandet av processen anses nödvändigt med hänsyn till ambitionerna i gällande stadsmiljöprogram för Karlstads centrum, samt de tilläggsuppdrag som lämnats för stadsdelscentra och tätortscentra. Uppdraget visar på en tydlig vilja om upprustning och en mer påtaglig kommunal närvaro och högre driftambition i det offentliga rummet med ledord som attraktivitet, tillgänglighet, användbarhet, trygghet och hållbarhet.

Förvaltningen ser inte att viljeinriktningen och ambitionen långsiktigt kan uppfyllas utan ramförstärkning. **Förvaltningen begär som en första åtgärd en årlig förstärkning till stadsmiljöprocessens driftåtaganden från och med 2013 med 900 tkr.**

Målen i den strategiska planen

Stadsmiljöprocessen är en nytillkommen process som innevarande budgetår startar med en samverkan mellan verksamheter och processer inom teknik- och fastighetsnämndens ansvarsområde. Ambitionen är att utvidga processorienteringen att även samverka med processer och verksamheter som återfinns inom andra nämnders ansvar. Relationer till övriga nämnders åtaganden är flera och de har redovisats ovan. Det arbete som initieras nu i mars 2012 om att utveckla samverkan mellan TFF, SBF, MF och KLK är en viktig länk i ett gemensamt processinriktat arbetsflöde.

Processen fokuserar på kommunmedborgarens och besökarens behov av funktion, upplevelse och trygghet i det offentliga rummet med målsättningen att här kunna erbjuda platser och miljöer där människor helst vill vara och kunna känna stolthet inför.

De övergripande målen för processen är:

- Karlstadsborna trivs och är stolta över sin stad
- Tryggheten och tillgängligheten i våra offentliga miljöer ska öka
- Karlstadsborna ska ha goda möjligheter till hållbara kommunikationer

Åtagande i den strategiska planen

ATTRAKTIV STAD

Karlstadsborna trivs och är stolta över sin stad

Åtagande	2012	2013	2014	2015	Specifisering
Utveckla ett älvstråk utmed Älvgatan, Residensparken och Museigatan i syfte att utveckla Karlstads centrum och skapa Karlstads nya Solsida.	2000	X	X	X	I samband med budgetåret 2013 redovisa ett förslag för utvecklingen av älvstråket utmed Älvgatan, Residensparken och Museigatan i syfte att utveckla Karlstads centrum och skapa Karlstads nya Solsida. Projektdirektiv har beslutats av TFN i februari 2012. Projektspecifikation för utredningsprojektet Älvpromenaden upprättas i mars 2012. Utredningsmedel erhållna 2012.
Karlstads kommun får utmärkelsen "Årets stadskärna" senast år 2015	X	X	X	X	Prioriterat och intensifierat arbete med genomförande av stadsmiljöprogrammet, stadsbyggnadsvisionen och projekt Älvpromenaden. KLK förutsätts ta en ledande funktion

					i arbetet.
Lyfta fram och göra stadens entréer inbjudande och välkomnande	X	X	X	X	Inledande förbättringar av mest eftersatta infartsentréer påbörjas genom prioritering och omfördelning inom ram 2012. Ambitionsnivå i övrigt utreds 2012 för ett sannolikt särskilt äskande avseende drift- och investeringsbudget för 2014-2016.

Tryggheten och tillgängligheten i våra offentliga miljöer ökar

Åtagande	2012	2013	2014	2015	Specificering
Systematiskt arbeta med utformningen av den fysiska miljön på offentlig plats (belysning, vegetation, nedskräpning, klotter, mm) för att öka den upplevda tryggheten hos karlstadsborna. Nollmätning görs 2014.	X	X	X	X	Prioriterat och intensifierat arbete med genomförande av stadsmiljöprogrammet. Samverkan med trafik- och vägprocessen och natur- och rekreatjonsprocessen. Förvaltningen begär årlig förstärkning till stadsmiljöprocessens del av åtagandet från och med 2013 med 900 tkr.
Alla enkelt avhjälpna hinder i stadskärnan ska vara identifierade senast 2013 och åtgärdade senast 2015.	X	X	X	X	Prioriterat och intensifierat arbete med genomförande av stadsmiljöprogrammet. Samverkan med trafik- och vägprocessen och natur- och rekreatjonsprocessen. Ambitionshöjning 2015 äskas i investeringsbudgeten

EN STAD FÖR ALLA

Karlstadsbornas hälsa blir bättre

Åtagande	2012	2013	2014	2015	Specificering
Möjligheten till utformning av närmiljöer som stimulerar till möten ska prövas i planeringsfas i alla projekt.	X	X	X	X	Prioriterat och intensifierat arbete med genomförande av stadsmiljöprogrammet. Samverkan med trafik- och vägprocessen och natur- och rekreatjonsprocessen.

Investeringsbudget

Arbetet med investeringsbudgeten utgår från den strategiska planen och det rådande ekonomiska läget. Redan initierade åtagande som fortsatt utökad grundram 2015 och centrummiljöutveckling i tätorts- och stadsdelscentra 2014-2015 prioriteras i äskandet.

Åtagande	2012	2013	2014	2015	Specificering
Utökad grundram		5000	10000	15000	Utfästelse budget 2012-2014 om fortsättning 2015
Centrummiljöutveckling tätorts- och stadsdelscentra.	6000	6000	6000	6000	Delfinansiering har beviljats för åren 2011-2013 med 4000, 6000 respektive 6000 tkr. Begär ökad driftram till stadsmiljöprocessen med 300 tkr/år fr.o.m. 2015

Utökad grundram

Nämnden har till sitt förfogande en årlig grundbudget inom investeringsbudgeten, den s.k. grundramen. Grundramen uppgår år 2012 till 65 800 tkr.

Syftet med grundramen är att täcka det löpande reinvesteringsbehovet samt mindre ombyggnader. Grundramen används också till att modernisera och anpassa våra anläggningar till dagens och om vi förmår även morgondagens behov. Vård av tillgångar kräver framförhållning. Vi behöver även investera för att upprätthålla funktioner och uppfylla de krav som ställs. Medborgardialogen i form av medborgarförslag och synpunkter sker huvudsakligen inom nämndens ansvarsområde. Idérika kommunmedborgare uppmärksammar utveckling som de anser bör komma till stånd. Flera av idéerna får ett positivt bemötande i nämnden i sak, men bristen på resurser att genomföra åtgärden är allt för återkommande. I vissa fall hänvisas till kommande budgetarbete vilket, om särskilda medel tilldelas, leder till en olyckligt lång väntetid. En resursförstärkning inom grundramen innebär att de mindre utvecklingsprojekten kan rymmas inom grundramen och få ett förverkligande inom skälig tid.

Prioriteringar inom grundramen är en återkommande del i förvaltningens och nämndens arbete. Grundramen är också ett led i kommunens delegerade arbetssätt med ett fåtal starka facknämnder som ges mandat att på egen hand och i samverkan driva kommunens utveckling.

Större investeringar som inte rymms i grundramen äskas som särskilda, objektsanknutna investeringsanslag. Utrymmet tidigt i denna budgetperiod är begränsat för nya äskanden.

Förvaltningens behov av en utökning av ramen har hörtsammats i budget 2012-2014 med en ökning 2013 med 5.000 tkr och 2014 med 10.000 tkr, samt en utfästelse utanför budgetperioden att fortsätta förstärkningen på samma sätt, dvs. med ytterligare 15.000 tkr år 2015. Förvaltningen vill uppmärksamma att denna utfästelse infrias budgetåret 2015.

Centrummiljöutveckling tätorts- och stadsdelscentra

Satsningen på centrummiljöutveckling i tätorts- och stadsdelscentra innebär att i medborgardialog utveckla kommunens tätorts- och stadsdelscentra till trivsamma miljöer och platser där medborgare och besökare kan mötas. Mötesplatser som signalerar vänlighet, tillmötesgående och sociala möjligheter. Närvaron av människor är i sig en signal att det är en plats som är värd att befinna sig på. Det handlar om människors upplevelser av att ortens och stadsdelens rum är inbjudande och välbesökta, att det är meningsfulla platser. En utvecklingsatsning på centrummiljöerna i våra mindre tätorter och stadsdelscentra gör att kommunens mål om attraktivitet även inbegriper dessa delar.

I den process som sker inom ramen för projektet kommer behovet av detaljplaneläggning, överenskommelser om medfinansiering från enskilda fastighetsägare m.m. att prövas. Förvaltningen ser en förväntan utifrån medborgarmöten och fastighetsägarmöten om en samlad satsning på tätorter och stadsdelars attraktivitet relaterat infrastruktur och dess betydelse för att bibehålla och helst återta förlorad tillväxtpotential. *Förvaltningen föreslår för ett slutförande av åtagandet om en fortsatt satsning 2014 och 2015 med samma årliga investeringsbelopp om 6.000 tkr som beviljats 2012 och 2013.*

Beviljas detta investeringsanslag begärs även driftram på 300 tkr årligen.